

АКВАРІУМНЕ УТРИМАННЯ ПРІСНОВОДНИХ МОЛЮСКІВ РОДИН UNIONIDAE I PLANORBIDAE

Уваєва О.І., Павлюченко О.В.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Молюски в акваріумі відіграють досить важливу роль. По-перше, збільшення видового різноманіття акваріуму за рахунок молюсків сприяє більшій стабільності цього угруповання. По-друге, молюски мають санітарне значення. Двостулкові молюски через високі фільтраційні властивості сприяють очищенню води від дрібних водоростей та інфузорій. А дрібні катушкові, живлячись детритом і водоростями, очищають стінки акваріуму від зеленого нальоту водоростей і бактерій. Крім того, вони поїдають залишки їжі, які не з'їли риби, запобігаючи таким чином забрудненню води. По-третє, наявність живих молюсків в акваріумі у шкільних куточках живої природи дає можливість вчителю використовувати їх як демонстраційний матеріал на уроках. Учні можуть спостерігати за різними процесами життєдіяльності молюсків: їх живленням і складом корму, характером пересування, легенеvim диханням планорбід, фільтрацією води беззубками, розмноженням молюсків. По-четверте, вони мають певне естетичне значення.

З двостулкових молюсків в акваріумах найчастіше утримують *Unio pictorum*, *Anodonta cygnea* і *Dreissena polymorpha*, з дрібних катушкових – *Planorbis planorbis*, *Anisus vortex*, *A. spirorbis*. Дотримання правил утримання молюсків у штучних умовах має важливе значення для подальшої нормальної життєдіяльності тварин.

Транспортування. Насамперед молюсків потрібно правильно транспортувати із їхніх природних водойм до приміщення. Для цього перлівницьких транспортують у невеличких полотняних мішечках, розміщених у свою чергу в мішки з поліетилену. Молюсків бажано перекласти зволеним фільтрувальним папером або водяною рослинністю. Під час транспортування отвір мішка слід залишати відкритим та слідкувати за тим, щоби на дні тари не накопичувалася вода. Дрібних катушкових здебільшого перевозять у невеличких плоских ємкостях (чашки Петрі, кристалізатори, кювети та ін.). Дно посуду вкривають, а самих тварин перекладають водяною рослинністю.

Субстрат. На дні акваріуму кладуть шар (6–10 см) прожареного піску, а над ним – шар (4–5 см) донних відкладень, узятих з тієї ж водойми, що й молюски.

Рослинність. Висаджують водяну рослинність – валіснерію, елодею, ряску, стрілолист, нитчасті водорості. Рослини є важливим джерелом кисню для двостулкових молюсків, дрібні катушкові використовують їх як субстрат. Оскільки перлівницькі при закопуванні у ґрунт можуть пошкоджувати водяні рослини, бажано відгородити ділянку акваріуму, заселену ними, скляними пластинками.

Вода. Воду використовують із водогінної мережі, відстояну протягом

1–2 діб з метою її дехлорування. При зменшенні об'єму води в акваріумі на 1/3 її доливають. Перлівницевих краще утримувати у великих проточних або напівпроточних акваріумах об'ємом 100–120 л. У невеликих акваріумах цих моллюсків слід поселяти з розрахунку 500 мл води на одну особину [2].

Кисень. Оскільки двостулкові моллюски є зябродихаючими, то необхідно воду в акваріумах періодично збагачувати киснем за допомогою акваріумного компресора. Потрібно також час від часу продувати воду, оскільки при цьому у неї надходить дрібнореспилене повітря, відбувається енергійне перемішування води (нижні, бідні на повітря шари, потрапляють наверх, а верхні, більш насичені ним – вниз). Для продування акваріумів є багато різних приборів, які детально описані у літературі [1].

Освітлення. Найкращим освітленням для акваріуму є природне – сонячні промені, які потрапляють на нього через вікно. Проте восени і взимку цього недостатньо для нормальної життєдіяльності моллюсків, риб, рослин, тому потрібно застосовувати штучні джерела освітлення. Для цього найкраще використовувати лампи розжарення і люмінесцентні джерела світла.

Температура. Оптимальною температурою для цих моллюсків є 17–25 °С. Якщо температура води опускається нижче цієї межі, доцільно використовувати підігрівачі. Найзручніший спосіб підігрівання води в акваріумі – це застосування електронагрівача, який опускається у воду [5].

Підгодовування. В акваріумі моллюски живляться переважно перифітоном, детритом і тканинами водяних рослин. Проте час від часу тварин бажано підгодовувати. Для підгодівлі дрібних катушкових використовують листовий опад або салат латук, попередньо мацеровані у воді протягом 5–7 діб, а також мацеровані шматочки риби та м'ясо жаби [4]. Перлівницевих краще підгодовувати сухим кормом для акваріумних риб (дафнії, артемії). Можна використовувати також жовток крутозвареного курячого яйця, розтертого з невеликою кількістю води або ж дріжджі, приготовані таким же способом [3].

Чищення акваріуму. Щоби вода в акваріумі не псувалась і не мутніла, необхідно регулярно очищати її від екскрементів тварин, залишків корму і т.д. Для цього використовують скляні трубочки чи сифони [1].

Література:

1. Куровский Г.И. Аквариум.– Л.: Лениздат, 1965.– 134 с.
2. Стадниченко А.П. Перлівницеві. Кулькові.– К.: Наук. думка, 1984. – 384 с.– (Фауна України; Т. 29, вип. 9).
3. Стадниченко А.П., Сластенко М.М., Куркчі Л.М., Гумінський О.В., Киричук Г.Є., Іваненко Л.Д., Янович Л.М., Гарбар О.В., Мельниченко Р.К., Вискушенко Д.А. Методи дослідження моллюсків. // Деп. в УкрНТІ № 78.–Ук 99. – 64с.
4. Стадниченко А. П. Прудовикообразные (пузырчиковые, витушковые, катушковые).– Киев: Наук. думка, 1990.– 292 с.– (Фауна Украины; Т. 29, вып. 4).
5. Шереметьев І.І. Акваріумні риби.– К.: Рад. шк., 1988.– 221 с.